

29.12.97

CUMHURİYET

ankara kulisi

IŞIK KANSU

Cahit Arf ve alkış

Cumhuriyet devriminin ana çağında yetişmiş, uygarlık dostu Ord. Prof. Cahit Arf'ı yitirdik.

Değerli matematikçimizi yakından tanımış olan eski TÜBİTAK Başkanı, Sabancı Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tosun Terzioğlu, Arf'ın kişiliğine ilişkin şu ipuçlarını verdi bize: "Görünüşte matematikten başka bir şey düşünmez gibiydi. Oysa, birçok konuya ilgi duyardı. Örneğin, matematiğin hem yaratıcılık süreci hem de estetik açısından özellikle müzik ile yakın ilgisi olduğunu söylerdi."

Gerçekten Cahit Arf, 1960'ta yayımlanan bir makalesinde özetle şu görüşleri dile getiriyordu: "Müziğin ilk unsurları basit seslerdir; edebiyatın ilk unsurları kelimeler, daha doğrusu bunların temsil ettikleri duygulanımlardır; resim sanatının ilk unsurları renklendirir vs. diyebileceğimiz gibi matematiğin ilk unsurlarının doğal sayılar ve nokta, doğru, düzlem gibi basit geometrik şekiller olduğunu söyleyebiliriz. Matematikçinin bir hesap makinesi olduğu hakkındaki sanı biraz değişebilir, ama matematikçi yine de esas itibarıyla bir otomat olmaktan kurtulamaz. Acaba hakikaten öyle mi? Bence hayır. Kanaatimce matematikçilerin büyük çoğunluğu matematiğe, genel olarak yayılmış olan sanının aksine bir güzel sanat gözü ile bakarlar. Matematik her şeyden önce tıpkı resim, müzik, mimari vs. gibi bir güzel sanattır. Bence matematiğe anlamak denilen şey, coşkuyu içeren bir ruh halidir; o ruh haline erişmek, dinlediğimiz veya oku-

duğumuz teoremin estetik unsurunu sezme demektir."

Demek ki Cahit Arf hocamızdan, genç kuşakların alması gereken birinci ders, her meslekte duygunun, sanatın gözardı edilmemesi.

İkinci derse gelince... Bu, daha önemli. Cahit Arf, 1940'ların başında İngiliz matematikçi Du Val'in İstanbul Üniversitesi'nde anlattığı bir teoriden yola çıkarak bir hafta eve kapanır ve "Arf Halkaları" ile "Arf Kapanışı" çıkar ortaya. Sonrasını şöyle anlatır ünlü matematikçimiz: "Bundan sonra kötü bir iş yaptım: Çevreden alkış aradım. Bunun için de çevreden mühendislerle konuşup onların işlerini anlamaya çalıştım. Onların bir problemini çözersem beni alkışlarlar diye düşündüm."

Bu istek Arf'ı, yeni teoriler, for-

müller üretmeye iter. İstanbul ve Maryland üniversitelerinde yaptığı çalışmalar ile İnönü Ödülü'nü de kazanır. Ancak yıllar sonra yaptığı değerlendirmeye çarpıcıdır:

"Alkış da kazandım. Fakat böylelikle alkış için iş yapmak iyi bir şey değil. İnsan, zannediyorum ki kendi problemini bütün gücü ile yapabildiği kadar götürmeye çalışırsa, bilime çok daha büyük bir katkısı olur..."

Bencilğin, çıkara dönük şakşaklıkların doruğa ulaştığı günümüzde Cahit Hoca'nın bu sözlerinin altı çizilmeli! Benliğinizle baş başa kaldığımızda şu soruyu kendinize sorabiliyor musunuz: "Bilime, uygarlığa, insanlığın mutlu geleceğine hangi Arf halkasını ekledim ya da eklemeliyim?"

İşte erdem burada...

